

A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK SZERVEZETE. VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐ.

Dr. Farkas Csaba

TÁRSASÁGI JOG I.

Jelen tananyag a Szegei Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító:
EFOP-3.4.3-16-2016-
00014

A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK SZERVEZETE
VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐ

Olasólecke

Időigénye 30 perc

Dr. Farkas Csaba

egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem

Állam-és Jogtudományi Kar

Civilisztikai Tudományok Intézete

1. Bevezetés
2. A vezető tisztségviselővel szembeni kizáró okok
3. Összeférhetetlenség, és versenytilalmi szabályok
4. A vezető tisztségviselő jogviszonyának a keletkezése, főbb feladata
5. A vezető tisztségviselő jogviszonyának a megszűnése
6. Felelősségi kérdések

1. Bevezetés

Az ügyvezetés hasonlóan a legfőbb szervhez, egy általános elnevezés. Az egyes gazdasági társaságok esetében a vezető tisztségviselők elnevezése az alábbiak szerint alakul:

- közkereseti társaság: ügyvezető,
- betéti társaság: ügyvezető,
- korlátolt felelősségű társaság: ügyvezető,
- zártkörűen működő részvénytársaság: igazgatóság vagy vezérigazgató,
- nyilvánosan működő részvénytársaság: igazgatóság vagy igazgatótanács.

Ennek megfelelően a vezető tisztségviselők esetében beszélhetünk egyszemélyi vezetésről, amikor egy személy áll a gazdasági társaság élén, és beszélhetünk testületi irányításról is, amikor egy kollektíva látja el a társaság irányítását. Az alapítók főszabály szerint szabadon döntenek, hogy melyik modellt alkalmazzák.

2. A vezető tisztségviselővel szembeni kizáró okok

A vezető tisztségviselői megbízatás **bizalmi viszonyon** alapul. Olyan személyt jelölünk erre a tisztségre, akiben teljes mértékben megbízunk, aki véleményünk szerint képes az **BIZALMI VISZONY** érdekeink képviselésére.

A gazdasági társaság, mint szerződő partner iránt érzett bizalom, a közérdek, a hitelezővédelem érdekében a jogalkotó a vezető tisztségviselő személyét illetően bizonyos kizáró okokat nevesít, amelyek fennállása esetén a tisztség nem tölthető be:

abszolút és állandó kizáró ok

A tisztséget az a nagykorú **természetes személy** láthatja el, akinek cselekvőképességét az ügyvezetési tevékenység ellátása körében nem korlátozták. Lehetőség van arra is, hogy a vezető tisztségviselő **jogi személy** legyen: ebben az esetben ki kell jelölni azt a természetes személyt, aki a vezető tisztségviselői feladatokat a jogi személy nevében ellátja. Függetlenül attól, hogy az ügyvezetést természetes személy, vagy jogi személy látja a vezető tisztségviselő feladatait személyesen köteles ellátni.

abszolút és ideiglenes kizáró ok

Nem lehet vezető tisztségviselő az, akit a bíróság **bűncselekmény** elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélt. Nincs jelentősége annak, hogy az illető milyen típusú bűncselekményt követett el, az sem számít, hogy szándékos, vagy gondatlan magatartással követték el és annak sincs jelentősége, hogy a szabadságvesztés letöltését esetleg felfüggesztették. A fenti tényállás megvalósulása nem jelenti azt, hogy az elkövető soha többé nem tölthet be vezető tisztségviselői pozíciót. Amennyiben a büntetett előlethez fűződő hátrányos következmények alól mentesült, akkor a kizáró ok megszűnik.

relatív és időleges kizárási ok

Ha valakit büntetésként valamilyen **foglalkozástól** jogerős bírói ítélettel eltiltottak, akkor az illető az ítélet hatálya alatt nem lehet vezető tisztségviselője olyan gazdasági társaságnak, amely az ítéletben megjelölt tevékenységet folytatja. Az ítélet hatálya alá nem tartozó tevékenységet végző gazdasági társaság vezető tisztségviselői teendőit tehát az illető személy továbbra is elláthatja. Amennyiben az elítélt mentesül a hátrányos következmények alól, akkor a tilalom megszűnik és bármilyen profilú társaság vezető tisztségviselője lehet.

relatív és időleges kizáró ok

Nem lehet vezető tisztségviselő, az eltiltást kimondó határozatban meghatározott időtartamig az, akit eltiltottak a vezető tisztségviselői tevékenység gyakorlásától.

3. Összeférhetlenségi és versenytilalmi szabályok

Az összeférhetlenségi és versenytilalmi szabályok esetében a vezető tisztségviselővel szemben fent ismertetett kizáró okokat már nem vizsgáljuk. Ezeket a szabályokat olyan vezető tisztségviselő esetében alkalmazzuk, akivel szemben kizáró ok nem áll fenn. Az összeférhetlenségi és versenytilalmi szabályok, nem közérdekvédelmi megalapozottságúak, hanem a gazdasági társaság és a vezető tisztségviselő között esetlegesen felmerülő érdekkonfliktusok megelőzésének eszköze. Nézzük meg tételeken ezeket a szabályokat.

☞ A vezető tisztségviselő és közeli hozzátartozója egy időben ugyanannál a gazdasági társaságnál nem lehet felügyelőbizottsági tag, vagy könyvvizsgáló. *A korlátozó rendelkezés célja egyértelmű: egy adott gazdasági társaságon belül az ügyintézés képviselése, valamint az ellenőrzés személyileg egymástól el kell, hogy váljon. Ezeket a feladatokat személyi összefonódástól mentesen, a gazdasági társaság érdekének elsődlegessége alapján kell ellátni.*

közel **hozzátartozó:** a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő és a testvér

☞ A vezető tisztségviselő nem szerezhetsz társasági részesedést és nem lehet vezető tisztségviselője olyan gazdasági társaságnak, amely főtevékenységként ugyanolyan tevékenységet végez, mint az a gazdasági társaság, amelyben már vezető tisztségviselő. Nem abszolút hatályú tilalomról van szó, ugyanis ez nem érinti a vezető tisztségviselőnek a nyilvánosan működő részvénytársaságban fennálló tagsági jogát. Abban az esetben, ha a vezető tisztségviselő új vezető tisztségviselői megbízatást fogad

el, akkor a tisztség elfogadásától számított 15 napon belül köteles erről értesíteni azt a gazdasági társaságot, ahol már vezető tisztségviselő, vagy felügyelőbizottsági tag. *A gazdasági társaságnak elemei érdeke fűződik ahhoz, hogy tudja vezető tisztségviselője más gazdasági társaságban rendelkezik-e bármilyen érdekeltséggel, ha igen akkor ez a munkájára milyen kihatással van, illetve lehet. A gazdasági társaság „engedélyezheti, elnézheti” a részesedés szerzést, vagy a másik társaság ügyvezetésének ellátását, de ezeket a tényeket a társaság tudomására kell hozni, tisztességesen kell eljárni.*

☞ A vezető tisztségviselő és hozzátartozója nem köthet a saját nevében, vagy saját javára olyan szerződéseket, amelyek a gazdasági társaság főtevékenységi körébe is tartoznak. *Ez a rendelkezés is a gazdasági társaság piaci pozíciójának védelmét szolgálja. Semmi nem tiltja, hogy a vezető tisztségviselő, annak hozzátartozója a gazdasági életben részt vegyen, akár a gazdasági társaság konkurenciája is lehet. Az üzleti tisztesség azonban alapkövetelmény.*

hozzátartozó: a közeli hozzátartozó, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa

4. A vezető tisztségviselői jogviszony keletkezése

- ☞ kijelölés révén – a társaság alapításakor a gazdasági társaság még nem jogalany, így annak szerve sem működnek. A legfőbb szerv hiányában a vezető tisztségviselőt az alapítók jelölik ki;
- ☞ megválasztás útján – a társaság cégnyilvántartásba történő bejegyzését követően gazdasági társaság szervei már felállnak, működnek, így a vezető tisztségviselőt – főszabály szerint – a legfőbb szerv választja meg.

A megbíztatás nem egyoldalú: minden esetben szükség van a vezető tisztségviselő **elfogadó** nyilatkozatára is. A vezető tisztségviselői megbíztatás – a társaság és a vezető tisztségviselő megállapodása szerint – polgári jogi jogviszony (megbízási szerződés), vagy munkajogi jogviszony (munkaszerződés) keretében látható el.

A vezető tisztségviselőt határozott időre, legfeljebb 5 évre lehet megválasztani, kivéve ha a társaságot ennél rövidebb határozott időre alapították. Ez azonban diszpozitív szabály: tiltó rendelkezés hiányában az időtartam 5 évnél rövidebb és hosszabb egyaránt lehet. A társaság tagjai úgy is határozhatnak, hogy a vezető tisztségviselőt határozatlan időre választják meg.

A vezető tisztségviselő újraválasztható és bármikor visszahívható.

A vezető tisztségviselő legfontosabb feladatai

- ☞ Képviselő, ügyintézés,
- ☞ Adatszolgáltatási, bejelentési kötelezettség,
- ☞ Titoktartási kötelezettség,
- ☞ A tag részére az iratbetekintés biztosítása,
- ☞ Munkáltatói jog gyakorlása.

5. A vezető tisztségviselő jogviszony megszűnése

☞ a megbízás időtartamának a lejártával.

Alapfeltétel, hogy a vezető tisztségviselő megbízatása határozott időre szóljon. Abban az esetben, ha a megbízás határozatlan idejű, akkor ez a megszűnési ok nem értelmezhető.

☞ megszüntető feltétel bekövetkeztével.

A vezető tisztségviselő mandátuma egy jövőbeli bizonytalan eseményhez is köthető. Abban az esetben, ha a feltétel bekövetkezik, akkor ez a tisztség végét is jelenti.

☞ visszahívással.

A társaság legfőbb szerve a vezető tisztségviselőt bármikor visszahívhatja. Általában akkor kerül rá sor, ha a vezető tisztségviselő nem megfelelően látja el a társaság képviselői feladatát. A visszahívás a társaságot megillető abszolút jog, melyet indokolni sem kell.

☞ lemondással.

A tisztség létrejöttéhez minden esetben kell a jelölt elfogadó nyilatkozata. A tisztség tehát konszenzus eredményeként jön létre. Igaz ez a jogviszony fenntartására is: amennyiben a vezető tisztségviselő a jövőben nem kívánja ellátni feladatát, akkor erről lemondhat. A lemondással kapcsolatosan az alábbiakra hívjuk fel a figyelmet. A lemondás egyoldalú, címzett jognyilatkozat, így a vezető tisztségviselő ezt bármikor indokolási kötelezettség nélkül megteheti. Ha a lemondás a társaság törvényes működését nem érinti, akkor az azonnal hatályosul, ha érinti, akkor a lemondás csak a bejelentést követő legkésőbb 60. napon válik hatályossá. Természetesen a gazdasági társaság legfőbb szerve a működőképesség helyreállításáról ennél rövidebb időtartam alatt is gondoskodhat. Mindaddig, amíg a lemondás nem hatályosul, a vezető tisztségviselő köteles a megbízatásának eleget tenni és a halaszthatatlan intézkedéseket megtenni.

☞ elhalálozással, jogutód nélküli megszűnéssel.

A természetes személy jogképességének vége a halál. A vezető tisztségviselői megbízatás konszenzuson alapul, így ez a tisztség nem örökölhető, nem átruházható, amennyiben jogi személy a vezető tisztségviselő, akkor a jogutód nélküli megszűnéssel, a jogi személy nyilvántartásból való törlésével a vezető tisztségviselői jogviszony megszűnik,

☞ a természetes személy vezető tisztségviselő cselekvőképességének az ügyvezetés ellátásához szükséges körben történő korlátozásával.

☞ törvényben meghatározott kizárási ok, vagy összeférhetlenségi ok bekövetkezésével.

A fentebb részletezett kizáró és összeférhetlenségi okok bekövetkezésekor a tisztség a törvény erejénél fogva szűnik meg. Ehhez nem kell legfőbb szervi határozat, ezt csak regisztrálni kell.

☞ külön törvényben meghatározott esetben.

Például a végelszámolás kezdő időpontjában a vezető tisztségviselő megbízatása megszűnik.

6. A vezető tisztségviselő felelőssége

☞ A vezető tisztségviselő a társaság ügyvezetését a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján látja el. A vezető tisztségviselő eljárása során köteles betartani a jogszabályi rendelkezéseket, a létesítő okiratban foglaltakat, a legfőbb szerv által hozott határozatokat, valamint a megbízási/munkaszerződésben megfogalmazottakat. Ebből

következően a vezető tisztségviselő nem utasítható. (Ez alól kivételt

jelent az egyszemélyes részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság, ugyanis itt az egyedüli tag az ügyvezetésnek utasítást adhat, melyet a vezető tisztségviselő köteles végrehajtani. Ez az eltérő szabály a sajátos struktúrával magyarázható).

Amennyiben a vezető tisztségviselő a **gazdasági társaságnak** kárt okoz, akkor ezért a szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség szabályai szerint felelősséggel tartozik.

☞ A gazdasági társaság fogalmából következően a vezető tisztségviselő nap, mint

BH2004. 372.

I. A vezető tisztségviselő által hozott rossz üzleti döntés - noha a cégnek vitathatatlanul kárt okoz - egyéb tényállási elem hiányában nem tekinthető jogellenes magatartásnak

nap szerződéseket köt. Az üzlet, a nyereség mellett magában hordozza az esetleges veszteséget is, amely az üzleti élet kockázatából is adódhat. Éppen ezért önmagában, egyéb tényállási elem hiányában egy rossz üzleti döntésért a vezető tisztségviselő nem marasztalható. A vezető tisztségviselő működése során **más személyeknek**

is okozhat kárt. A károkozás szempontjából azt kell vizsgálni, hogy a kár az ügyvezetői tevékenységgel összefüggésben keletkezett-e, vagy azon túlmenően. Amennyiben a kár az ügyvezetői tevékenység ellátásával összefüggésben állt be, akkor a károsulttal szemben a gazdasági társaság felel.

szándékosság- egyetemlegesség

Amennyiben a vezető tisztségviselő a kárt szándékosan okozta, akkor a felelőssége a gazdasági társasággal egyetemleges.

☞ A felelősséggel összefüggésben felhívjuk a figyelmet a **felmentvény** intézményére. Ennek lényege, hogy a vezető tisztségviselő bizonyos esetekben mentesülhet a felelősség alól.

A legfőbb szerv az éves beszámoló elfogadásakor, a vezető tisztségviselő ügyvezetési tevékenységének megfélelősségét is vizsgálhatja. Amennyiben a legfőbb szerv az ügyvezető beszámolóját elfogadja, akkor dönthet úgy, hogy számára a felmentvényt megadja. Ennek az a jogkövetkezménye, hogy a vezető tisztségviselővel szemben a társaság csak akkor érvényesíthet felelősségi alapon igényt, ha azt tudja bizonyítani, hogy a felmentvény alapjául szolgáló tények, vagy adatok valótlanok, vagy hiányosak voltak. Amennyiben utóbb a felmentvény megadását követően a társaság mégis kártérítési igényt kíván érvényesíteni a vezető tisztségviselőjével szemben akkor a perben azt kell bizonyítania, hogy a felmentvény megadásának alapjául szolgáló tények, vagy adatok valótlanok, vagy hiányosak voltak.

Akik a téma iránt érdeklődnek, azoknak a szíves figyelmébe ajánljuk:

- 1) Farkas Csaba - Vizkeleti Edit: Polgári jogi társasági jogi cégjogi alapok (Szeged, 2017. Sigillium 2000 Bt).
- 2) BDT2008. 1767. A vezető tisztségviselőt a társaság működése során keletkezett veszteségért önmagában nem terheli felelősség, csak akkor, ha tevékenysége során intézkedéseivel a társaságnak felróhatóan kárt okoz. Amennyiben azonban a felszámolás alá került társaság ügyvezetője a cég tevékenységét lezáró mérlegben szereplő, ott feltüntetett vagyonnal nem tud elszámolni, ezért helytállási kötelezettséggel tartozik
- 3) EBH2011. 2417. A vezető tisztségviselő felelősségének megállapításához az vezethet, ha a vezető a gazdasági társaság helyzetét, valamint a piaci környezetet teljes egészében tévesen felmérve, előre láthatóan és kirívóan ésszerűtlen kockázatot vállalt. Felróható módon jár el a vezető tisztségviselő, ha úgy köt általa nem ismert idegen nyelven szerződést, hogy annak valós jogi tartalmáról nem győződik meg, úgy utal át külföldi illetőségű off-shore cégnek, mint szerződő félnek jelentős összeget, hogy a teljesítésnek vagy a teljesítés lehetetlenné válásának esetére semmilyen biztosítékot nem köt ki, a társaság mérleg adataiból megállapítható módon, kintlévőségei behajtásának lehetősége csekély, a szerződésszegésből eredő követelésének érvényesítése céljából pedig a szükséges intézkedéseket mindezek ellenére nem teszi meg.
- 4) BH2011. 288. Az ügyvezető nem jár el az elvárható fokozott gondossággal akkor, ha a kft. képviselőjében olyan személynek nyújt kölcsönt, aki a személyi adatai ismeretének hiányában nem azonosítható, sem ő, sem a vagyona nem lelhető fel és ezért vele szemben a követelés behajthatatlan.